
Nye spesialister

NYE SPESIALISTER

Når mor har diabetes

Barn født av mødre med diabetes har fem ganger så høy forekomst av medfødte hjertemisdannelser som barn født av friske mødre (95 % KI 3,3–7,8) (Heart 2003; 89: 1217–20).

Forskerne gjennomgikk data fra nesten 200 000 fødsler. Mor hadde diabetes i 600 tilfeller. Hos denne gruppen var forekomsten av medfødte hjertemisdannelser 3,6 %, mot under 1 % hos de øvrige.

Studien understreker betydningen av at gravide med diabetes får tilbud om en prenatal ekkoundersøkelse av hjertet til fosteret. Dette er særlig viktig, fordi prenatal diagnostikk bedrer prognosen for fostre med hjertemisdannelser.

Behov for bedre vaksinerregistrering

Internasjonale intervensjonsprogrammer for å bedre folkehelsen kan følges av økonomisk belønning til land som oppnår ønsket resultat. Gode effektmål er vesentlige. Dette gjelder for eksempel vaksinasjon, der Den globale alliansen for vaksine og immunisering belønner land som øker vaksineringsgraden av småbarn.

Resultatene fra en studie (*Lancet* 2003; 362: 1022–7) tyder på at vaksinasjonsopplysninger fra helsemyndighetene i slike land ikke stemmer med virkeligheten. Forfatterne har sammenliknet offisielle rapporter med opplysninger fra et representativt utvalg husholdninger. Det siste regnes som «gullstandard» for slik rapportering.

45 land deltok, og det ble funnet store uoverensstemmelser mellom tallene. Oppgitt økning i vaksinasjonsdekning ble ofte ikke bekreftet av opplysninger som ble innhentet ved husstandsundersøkelser.

Færre hoftebrudd med tiazider

Blodtrykksmedisiner i tiazidgruppen reduserer sannsynligvis risikoen for hoftefrakturer (Ann Intern Med 2003; 139: 476–82). Det viser en studie fra Nederland, der nesten 8 000 deltakere ble fulgt i åtte år.

Personer som hadde brukt tiazider i minst ett år, hadde halvparten så stor risiko for å gjennomgå et brudd i forhold til deltakere som aldri hadde fått slike medikamenter (hasardratio 0,46; 95 % KI 0,21–0,96). Den bruddforebyggende effekten avtok etter fire måneders bruk.

Det er ikke fullstendig kjent hvorfor tiazider reduserer bruddrisiko.

Medikamentene reduserer utskillelsen av kalsium i urinen, hvilket igjen kan øke beintettheten. Tiazider er billige og har relativt få bivirkninger.

Medikamentene kan derfor være aktuelle i behandlingen av osteoporose i tillegg til hypertensjon.

Dødsårsaker relatert til universitetsstudier

Sosioøkonomiske faktorer som utdanningsvarighet er relatert til dødelighet. Kan også valg av studieretning ha noe å si?

Britiske epidemiologer har sett på forholdet mellom fakultetstilhørighet og dødelighet hos menn som studerte ved universitetet i Glasgow i perioden 1948–68 (J R Soc Med 2003; 96: 384–8). Blant nesten 10 000 uteksaminerte mannlige studenter fra denne perioden var over 900 døde.

Tidligere medisinstudenter og ingeniørstudenter hadde lavere mortalitetsrater enn tidligere jusstudenter og kunststudenter. Hos medisinerne var bl.a. lungekreftdødeligheten mindre enn i de øvrige kategoriene. På den annen side hadde medisinerne en overhyppighet av alkoholrelaterte dødsfall, inkludert ulykker og selvmord.

Stress forverrer multippel sklerose

Belastende livshendelser kan gjøre vondt verre for pasienter med multippel sklerose (BMJ 2003; 327: 646–9).

Effekten av problemer relatert til jobb, privatøkonomi og dødsfall i familien ble vurdert hos 73 pasienter, som ble fulgt opp i 1,4 år i snitt. I alt 457 ikke-sykdomsrelaterte stressopplevelser ble notert hos 56 pasienter i løpet av denne perioden. Resultatene ble studert i forhold til sykdomsforverring og infeksjoner.

Stress doblet risikoen for forverring av grunnlidelsen, men uten at det hadde noen innvirkning på infeksjonsforekomsten.

Pasientenes syn på elektrokonvulsiv terapi

De fleste pasientene som får elektrokonvulsiv terapi (ECT) er tilfreds med behandlingen. I en studie av 147 pasienter som i en ettårsperiode ble behandlet med ECT på en psykiatrisk avdeling i Århus, svarte ca. 75 % at de ville velge samme behandling igjen ved behov (Ugeskr Læger 2003; 165: 3811–4).

Elektrokonvulsiv terapi er den beste behandlingen når det gjelder å oppnå rask og sikker effekt hos deprimerte pasienter i suicidalfare, med spise- og drikkevegring og med psykotiske forestillinger. Den tåles av nesten alle og har få kontraindikasjoner. Den viktigste bivirkningen er hukommelsesforstyrrelse.

Effektive antidepressive legemidler har medført at behovet for terapien er redusert. I en lederartikkel i det danske legetidsskriftet heter det at om lag en av fem deprimerte pasienter ikke responderer på farmakoterapi, og disse bør tilbys elektrokonvulsiv terapi (2003; 165: 3809). Men til tross for metodens effektivitet varierer bruken mye. I flere europeiske land tilbys behandlingen ved kun få spesialavdelinger, i flere delstater i USA er den ikke tilgjengelig i det hele tatt.

Ikke aspirin på langtur

Økonomiklassesyndromet, reisetrombose eller «jetlegg» er betegnelser på blodpropp som kan oppstå på langdistanseflyvninger. Det er uklart om dette egentlig er en egen tilstand.

I en ny oversiktsartikkel konkluderer forfatterne at det er en sannsynlig sammenheng mellom trombose og lange flyreiser (Clin Lab Haematol 2003; 25: 277–81). Assosiasjonen er imidlertid begrenset til personer med andre risikofaktorer i tillegg. Fatal lungeemboli er svært sjelden.

Etiologien er trolig langvarig immobilisering under trange forhold. Risikoen for de fleste er meget liten. For personer med høy risiko er støttestrømper aktuelt. For dem med mange risikofaktorer for trombose bør heparin vurderes. Aspirin anbefales ikke.

Aspirin reduserer risiko for hjerteinfarkt

I 1988 viste en randomisert, dobbeltblind, placebokontrollert studie 44 % redusert risiko for første hjerteinfarkt ved bruk av aspirin. Etter dette er det kommet fire randomiserte studier som har undersøkt aspirin som primærprofylakse mot hjerteinfarkt (Arch Intern Med 2003; 163: 2006–10).

De fem studiene omfatter ca. 55 000 pasienter, hvorav ca. 11 000 kvinner. Samlet sett var aspirin forbundet med en signifikant 32 % redusert risiko for første hjerteinfarkt og en signifikant 15 % redusert risiko for alle viktige

vaskulære hendelser, men ingen signifikant effekt på ikke-fatalt hjerneslag eller vaskulær død.

Forfatterne mener at det er sterke holdepunkter for at aspirin reduserer risiko for første hjerteinfarkt. For friske personer som har en tiårsrisiko for første koronar hendelse på 10 % eller mer, vil fordelene ved langtidsterapi med aspirin trolig oppveie mulige risikoer.

Antiflogistika kan forebygge Parkinsons sykdom

Antiflogistika ser ut til å kunne redusere risiko for flere kreftformer samt Alzheimers sykdom. En ny studie viser at disse midlene også kan utsette eller forhindre utvikling av Parkinsons sykdom (Arch Neurol 2003; 60: 1059–64).

I prospektive studier av 44 000 menn og 98 000 kvinner ble det påvist ca. 400 tilfeller av Parkinsons sykdom. Deltakere som rapporterte regelmessig bruk av antiflogistika ved begynnelsen av studiene, hadde lavere forekomst av Parkinsons sykdom enn dem som ikke brukte slike midler regelmessig (RR 0,55; 95 % KI 0,32–0,96).

Funnene indikerer en årsakssammenheng mellom inflammatoriske prosesser og Parkinsons sykdom.

Publisert: 6. november 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. februar 2026.